

ГІБРИДИЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ТЕРОРИЗМУ У СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ

HYBRIDIZATION OF ORGANIZATIONAL FORMS OF INTERNATIONAL ORGANIZED CRIME AND TERRORISM IN THE MODERN SCIENTIFIC PARADIGM

Бурба В.В., к.ю.н., доцент,
професор СК-4

*Навчально-науковий інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів
Національної Академії Служби безпеки України*

Стаття присвячена аналізу взаємозв'язків і відмінностей організаційних та ідеологічних засад угруповань міжнародної організованої злочинності та тероризму.

Констатується, що сучасний міжнародний тероризм майже злився з міжнародною організованою злочинністю, оскільки вони тісно взаємодіють і підтримують один одного. Їх цілі й мотиви можуть на певних етапах діяльності бути різними, однак форми й методи все частіше співпадають.

Дослідниками тероризму, здебільшого розрізняються поняття власне міжнародного тероризму (тероризм, який відкрито або приховано інспірується державою) та транснаціонального тероризму, (пов'язаний з діяльністю приватних осіб чи груп та екстремістських напрямів у національно-визвольних рухах).

Проаналізовано, що початок нового тисячоліття технологічний прогрес значно розширив можливості мережі нелегального контрафакту. Розкриття злочинів, вчинених міжнародними організованими угрупованнями, у більшості випадків супроводжується виявленням терористичних мереж.

Відмивання «брудних» коштів широко використовується міжнародними організованими злочинними угрупованнями для приховування незаконних прибутків, особливо джерел їх походження та кінцевого призначення. Зазвичай, даний процес супроводжується законним бізнесом, який служить прикриттям для злочинної діяльності.

Майже кожна новітня технологія, поряд з легальним використанням, досить швидко опановується та швидко використовується організованими злочинними групами для отримання злочинних доходів. Так, вони продемонстрували унікальні здібності до адаптації та використання надсучасних технологій, що відіграють важливу роль у процесах глобалізації. Міжнародні організовані злочинні групи приєдналися до революції у сфері інформаційних технологій шляхом вербування ІТ-фахівців. Сьогодні вони мають широкі можливості щодо відстеження онлайн-форумів та груп новин, вишукуючи потенційних новобранців у злочинних синдикатах.

Спеціальні служби та правоохоронні органи не повинні розмежовувати боротьбу проти тероризму та боротьбу з міжнародною організованою злочинністю, їх зв'язок є доведеним і виходить з необхідності пошуку фінансових ресурсів.

Ключові слова: тероризм, угруповання, корупція, тактика злочинної діяльності, терористичні акти, взаємозв'язки, злочинні мережі, злочинний синдикат, наркотики.

The article is devoted to the analysis of interrelations and differences of organizational and ideological bases of groups of the international organized crime and terrorism. It is stated that modern international terrorism has almost merged with international organized crime, as they closely interact and support each other. Their goals and motives may be different at certain stages of activity, but the forms and methods increasingly coincide. Researchers of terrorism mostly distinguish between the concepts of international terrorism (terrorism that is openly or covertly inspired by the state) and transnational terrorism (related to the activities of individuals or groups and extremist trends in national liberation movements).

It is analyzed that the beginning of the new millennium technological progress has significantly expanded the capabilities of the network of illegal counterfeiting. The detection of crimes committed by international organized groups is in most cases accompanied by the detection of terrorist networks.

Money «laundering» is widely used by international organized crime groups to conceal illicit proceeds, especially their sources of origin and destination. Usually, this process is accompanied by legitimate business, which serves as a cover for criminal activity. Almost every new technology, along with its legal use, is quickly mastered and quickly used by organized criminal groups to generate criminal proceeds. Yes, they have demonstrated unique abilities to adapt and use state-of-the-art technologies that play an important role in globalization. International organized crime groups have joined the information technology revolution by recruiting IT professionals. Today, they have ample opportunities to track online forums and newsgroups, looking for potential recruits in criminal syndicates.

Special services and law enforcement agencies should not differentiate between the fight against terrorism and the fight against international organized crime, their connection is proven and based on the need to find financial resources.

Key words: criminal tactics, terrorist acts, relationships, criminal networks, criminal syndicate.

Актуальність теми дослідження. Вибудовування взаємозв'язків між тероризмом і організованою злочинністю більшістю науковців подається у вигляді процесів лінійної еволюції, що проходить різні етапи розвитку («терор-злочин – діапазон взаємодії»). Це означає, що терористичні групи часто копіюють методи діяльності організованої злочинності для отримання додаткових фінансових переваг. Цей перший крок, «присвоєння діяльності» не обов'язково тягне за собою будь-який фактичний контакт між терористичними і організованими злочинними групами, він може лише обмежуватися обміном інформацією чи наданням своєрідних послуг (наприклад, підrobкою кредитних карток тощо). Наступний крок полягає у «залученні сторонніх ресурсів» певних служб та організацій, що можуть забезпечувати необхідний супровід злочинної діяльності. Ним може стати підrobка

паспортів (виконується членами синдикатів організованої злочинності, що володіють найсучаснішими технологіями та відповідною «інфраструктурою»). У разі, якщо надання таких послуг є довготривалим і успішним, то співпраця виходить на більш високий рівень і члени різних угруповань починають працювати в «одній команді». Необхідною умовою такої взаємодії є наявність спільної мети, яку розділяють всі члени злочинного об'єднаного синдикату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Приблизно до 70-х років минулого століття міжнародна організована злочинність функціонувала лише в чітко означених етнічних межах – злочинці, які входили до тієї чи іншої расової чи етнічної спільноти, оперували, в основному у власному середовищі. Окрім того, так звані «етнічні» мафії мали чітку спеціалізацію і майже не прагнули освоювати нові ринки. У 80-ті роки з'являється новий тренд – етнічні спів-

товариства починають налагоджувати кримінальне співробітництво, освоюючи нові сфери бізнесу (наприклад, комп'ютерний ринок). А вже у дев'яності роки минулого сторіччя відбувся перехід криміналітету на якісно новий - глобальний рівень. Саме після цього уряди провідних економічно розвинених держав почали сприймати організовану злочинність як одну з провідних загроз національній безпеці [1].

На думку А. Джузі, інтернаціоналізація організованої злочинності є складним феноменом, що притаманний навіть найдемократичнішим державам світу, є проблемою, яка давно вийшла за межі однієї держави та потребує міжнародної співпраці у сфері врегулювання протидії цьому явищу. Організована злочинність, що супроводжується корупційними зв'язками, виявляється, передусім, у державах з явно вираженими економічними кризовими явищами, а також у період реформ, становлячи загрозу національній безпеці, державному конституційному ладу, дестабілізації суспільства й економіки, призводить до занепаду моральних цінностей, зниження рівня правової свідомості громадян. Такий період нині є характерним для України, криміногенна ситуація в якій ускладнена воєнним конфліктом на частині її території, що актуалізує необхідність нагального вирішення цих проблемних питань [2, с.307]

Г. Жаровською виділяється сукупність ознак, що характеризують транснаціональну організовану злочинність, визначають її специфіку. Це дозволило відмежовувати це явище від споріднених (суміжних) понять, зокрема від міжнародної злочинності, яка, на думку авторки, є більш широким поняттям, в якій транснаціональна злочинність є лише структурним елементом [3].

Експертами Європолу в якості нової складової міжнародної організованої злочинності виділяється кіберзлочинність – явище, яке несе в собі не меншу загрозу ніж тероризм. Щодо злочинів у кіберпросторі. Аналітиками міжнародної організації визначаються такі пріоритетні загрози, як: дитяча сексуальна експлуатація, шахрайство в платіжних системах, кібератаки на важливі державні та промислові об'єкти, комунікації кримінального характеру між різними злочинними угрупованнями та ін. [4]

Аналіз найбільш релевантних публікацій показує, що на сучасному етапі глобалізаційного розвитку проблематика зрощування міжнародної організованої злочинності та тероризму залишається вкрай нерозробленою. Основна частина досліджень обмежується висвітленням лише певної кримінологічної характеристики одного з наведених феноменів.

Метою статті є розробка цілісної теоретичної моделі взаємозв'язків і відмінностей організаційних засад та ідеологічних установок угруповань міжнародної організованої злочинності та тероризму.

Результати дослідження. Організована злочинність та тероризм, у переважній більшості наукових публікацій традиційно висвітлювалися як злочини, що взаємно виключали одне одного. Така позиція виходила з того, що ключовим елементом тероризму є використання страху і насилля, у той час коли організована злочинність прагне, без особливої потреби зайвий раз не афішувати свою діяльність. Навіть у випадку застосування жорстких методів, представники організованої злочинності не мають на меті досягнення конкретного психологічного ефекту (залякування населення, чинення тиску на органи влади), - це може робитися лише для забезпечення кращого фінансового результату. Поряд з цим, мета терористичних актів досягається лише у випадку привернення уваги цільової групи, що передбачає певний рівень розголосу. Окрім того, для міжнародного тероризму все ще залишається важливим фактор ідентифікації конкретної терористичної групи чи організації [5]. З цим пов'язаний той факт, що хоча конкретна політична, ідеологічна або релігійна моти-

вація не є обов'язковою умовою існування терористичної організації, її учасники, у більшості випадків діють в певних ідеологічних рамках. Саме вони слугують базисом їх протиправних діянь та забезпечують «виправдання» необхідності їх вчинення. Організовані злочинні синдикати, не маючи відповідного ідеологічного підґрунтя, відносно легко досягають основної цілі – отримання незаконних доходів [6].

Чітке розуміння необхідності поєднання досліджень феномену міжнародної організованої злочинності та тероризму почалося в 70-ті роки минулого століття і пов'язувалося з аналізом процесів, пов'язаних із налагодженням тісних зв'язків між наркокартелями та «лівими» терористичними угрупованнями в Латинській Америці. На початку 90-х років минулого століття набули поширення повідомлення щодо участі терористичних угруповань в організованій кримінальній діяльності по всьому світу. Так, на початку 1993 року, правоохоронними органами Франції було наведено докази причетності ветеранів афганської війни до керівництва нелегальним збутом наркотиків у мусульманських нетрях. Вони також мали тісні зв'язки з алжирськими терористичними групами.

Міжнародні організовані злочинні угруповання та терористичні організації використовують схожі тактики діяльності, наприклад, викрадення людей, замах на вбивство та вимагання. Вони широко практикують підставні компанії, що начебто займаються законним бізнесом чи благодійністю для приховування своєї протизаконної діяльності та відмивання грошей. Також використовуються всі можливості кримінальної економіки та злочинних мереж для нелегальної міграції, контрабанди товарів, зброї, наркотиків та переказу грошей. Терористи часто використовують існуючі кримінальні мережі для логістики, у тому числі для фінансової діяльності [7]. Деякі терористичні групи навіть керують банками та створюють фальшиві компанії з метою відмивання брудних коштів, у той час як інші беруть участь у тасмних домовленостях та формують союзи з організованими злочинними угрупованнями [8].

В одному із спеціальних досліджень джерел фінансування тероризму, зазначалося, що на початок ХХІ століття щонайменше 30 терористичних організацій фінансувалися групами міжнародної організованої злочинності, що займалися торгівлею наркотиками. Так, ісламські екстремістські угруповання «Хезболла» та «Хамас» часто брали безпосередню участь у складних схемах з відмивання грошей, торгівлі наркотиками та зброєю, піратстві в сфері інтелектуальної власності. Зазначалося, що майже всі крупні терористичні групи вдаються до методів діяльності міжнародної організованої злочинності, задля фінансування своєї діяльності, однак така ситуація не сприймалася більшістю віруючих мусульман. Також вивчалися країни Африки, колишні радянські країни, країни Східної та Західної Європи, Південної Азії: у всіх регіонах дослідники виявили приклади злиття тероризму та міжнародної організованої злочинності. Констатувалося, що починаючи з середини 1990-х років обидва види злочинних організацій «глобалізували та диверсифікували свої операції» [9].

До подібних висновків прийшли експерти Науково-дослідницької служби Конгресу США, - у відповідній Доповіді зазначалося, що терористи все більше і більше вдаються до вчинення злочинів для фінансування своєї діяльності. Пояснення були різними, однак ключовим моментом виступало твердження, що це реакція на зменшення державної підтримки та збільшення кількості дилетантських формувань «невеликих, напівавтономних терористичних угруповань» [10].

Протягом останнього десятиліття ідеологічні мотиви в діях колишніх схоластичних екстремістських груп дещо зменшилися та досягли рівня схожості з організованими злочинними угрупованнями. Це змусило дослідни-

ків в процесі аналізу явища обов'язково розглядати стратегії міжнародних організованих злочинних угруповань та терористів щодо їх адаптації один до одного. Так, Луїза Шеллі стверджує, що «злиття транснаціональної злочинності, тероризму та корупції є досить глибоким і носить системний характер» [11], однак інші дослідники, серед яких і Рафаель Перл з Дослідницького центру конгресменів Бібліотеки Конгресу США наполягає, що «необхідно зрозуміти, той факт, що ми маємо справу з двома різними феноменами» [12]. Тим не менш, терористичні групи стали все більше прагматичними, коли справа доходила до необхідності фінансування їх організацій, вони вдаються до контрабанди наркотиків, відмивання грошей та організованого шахрайства. Обидві типи груп продовжують адаптуватися до нестабільної геополітичної ситуації. Оскільки всі вони потребують безпечних місць базування, для них найбільш привабливими стають держави зі слабкими корумпованими інституціями.

Дослідники обох напрямків злочинної діяльності починають звертати увагу на процеси, за допомогою яких синдикати міжнародної організованої злочинності та терористичні угруповання переймають організаційні та оперативні можливості один одного. Виходячи з результатів їх досліджень, майже всі міжнародні терористичні групи беруть безпосередню участь у діяльності мереж торгівлі зброєю та наркотиками, перевезенні нелегальних мігрантів та відмиванні грошей.

Розвиток наукових дискусій навколо співвідношення понять «тероризм-злочин», притяг до моделі багатоступового процесу, що пояснювала їх взаємні метаморфози. На першому етапі дві групи починають активно купувати та продавати один в одного послуги, взаємно переймаючи методи діяльності за так званою технологією «присвоєння діяльності». На наступному етапі групи починають взаємодіяти та співпрацювати більш активно, утворюючи свого роду симбіоз, що дає можливість виробити спільні мотиви та цілі діяльності. Так, в деяких регіонах, наприклад зоні «потрійного кордону» Парагваю, Бразилії та Аргентини, міжнародні організовані злочинні угруповання характеризуються досить високим ступенем дублювання діяльності і тут абсолютно неможливо точно ідентифікувати ту чи іншу організацію. Згідно з результатами дослідження ФБР, що проводилося у 2006 році на замовлення Пентагону, даний феномен розвивається, оскільки «міжнародні терористи та організовані злочинні групи використовують схожі підходи для просування своїх операцій» [13]. Обидва типи груп у повній мірі використовують можливість чорних ринків, відмивання коштів злочинного походження, нелегальні перекидання своїх оперативних груп.

Проведення терористичних операцій вимагає досить значних фінансових витрат, а значить і зусиль щодо їх добування. Так виходячи з результатів спеціального дослідження, лише спроба Ірану створити «Хезболлу» в якості мережі окремих груп, для функціонування в Іраку коштувала від 750 тисяч до 3-х мільйонів доларів на місяць, причому це витрати на утримання лише одного підрозділу іранської революційної гвардії [14]. У наведеному прикладі терористичне угруповання мало урядову підтримку, однак більшість терористичних груп не мають таких переваг і вимушені розраховувати тільки на власні злочинні стратегії. Тому цілком очевидним є те, що конвергенція цих двох типів злочинних угруповань є досить активною, виходячи з її вигідності та корисності для всіх учасників, особливо коли мова йде про величезні кошти.

Взаємне запозичення тактик міжнародної організованої злочинності та тероризму можна продемонструвати на конкретних прикладах. Організована злочинність у Південній Азії тримає під своїм контролем від торгівлі наркотиками та зброєю до шантажу, відмивання грошей та викрадення людей. Зовсім нещодавно зв'язки між організованою злочинністю та тероризмом були чітко задокументовані в Індії

та Пакистані. На початку 1990-х років там була зафіксована тривожна кількість терористичних атак, що були організовані кримінальними синдикатами. У 2003 році Міністерство фінансів США оголосило Давуда Ібрахіма «світовим терористом» за те, що він дозволив «Аль-Каїді» використовувати його контрабандні маршрути, а також за підтримку джихадистів в Пакистані та участь у здійсненні терористичних нападів у 1993 році в м. Мумбаї. Д. Ібрахім створив найпотужніший кримінальний синдикат в Мумбаї, незаконно постачаючи золото чорного ринку та інші товари в закрити економіку Індії, одночасно налагоджуючи зв'язки з болівійською організованою злочинністю [15]. У період з 1980-х по 1990-ті роки минулого століття він був визнаним лідером кримінального світу далеко за межами Мумбаї, керуючи багатомільярдною злочинною імперією, що мала зв'язок з проституцією, наркотиками та азартними іграми. Його зв'язок з Болівудом забезпечував йому прихильність акторів і жоден з них міг відмовити зніматись в його фільмах. Ібрахім був одним з найбільш потужних гравців на міжнародній арені, який вважався одночасно кримінальним авторитетом та лідером терористів. Його злочинний синдикат приймав безпосередню участь у нападах 12 березня 1993 року в Мумбаї, у результаті яких загинуло 257 осіб та більше 700 було поранено. Ібрахім та інший керівник синдикату Південної Азії Тайгер Мемон наймали бойовиків для здійснення терористичних нападів у Пакистані [16].

Найбільш прибутковим видом злочинного бізнесу для терористичних угруповань залишається наркотероризм. Власне термін «наркотероризм» уперше був використаний президентом Перу Белаунде Террі у 1983 році для характеристики жорстоких нападів на поліцію, що були вчинені членами організації «Світлий шлях» («Sendero Luminoso»). Інші латиноамериканські країни запозичили цей термін, надавши йому більш широкого значення. Стосовно того, що ж насправді являє собою наркотероризм консенсусу не досягнуто і сьогодні, його критики вважають, що він передбачає «занадто широкий спектр різних видів діяльності, які є характерними для певного виду тероризму» [17]. Окремі науковці наголошують на тому, що він повинен стосуватися терористичних суб'єктів, що беруть участь у торгівлі наркотиками, інші стверджують, що даний термін є зайвим і лише вносить плутанину у вирішення питання щодо зв'язку тероризму з наркоторгівлею. Значна частина дискусій ініціюється безпосередньо зацікавленими учасниками. Незважаючи на те, що наркоугруповання вважаються поширювачами наркотероризму, виникає питання чи можна вважати окремі кримінальні синдикати терористичними організаціями, у разі, коли вони лише маскуються під політичні рухи. Так, у 80-х роках минулого століття у Перу фактично до влади прийшли політично-мотивовані революційні рухи (Світлий шлях, Тупак Амару (MRTA)). Спочатку більшість експертів припускало, що ці рухи були законними, а їх участь у торгівлі наркотиками була обумовлена залежністю від наркобаронів, які фінансували революційні операції. Узагальненням такої ситуації стало оприлюднене урядом США поняття «наркопартизанів» як результату союзу наркодержавців і торговців зброєю за підтримки терористів та партизан, а також радянського впливу в Латинській Америці [18]. Сучасні ж дослідження даної проблематики стверджують, що насправді все відбувалося зовсім по-іншому і всі ці рухи існували не як політичні рухи, а як «первинне, повноправне творіння місцевих наркобаронів, які організували озброєні повстання задля недопущення державних заходів зі знищення посівів наркотичних рослин, що були розпочаті президентом Перу [19].

Наступною сферою перетину злочинних інтересів представників міжнародної організованої злочинності та тероризму виступає незаконна торгівля діамантами. Протягом декількох десятиків років злочинні синдикати

проникли у діамантовий бізнес на різних рівнях. Сицилійська мафія заснувала підставні компанії для отримання ліцензій на гранування та шліфування діамантів, взявши під контроль індустрію обробки алмазів в Намібії. Участь у цьому бізнесі надає злочинним синдикатам величезні можливості для відмивання грошей. У зв'язку з тим, що сицилійські злочинні угруповання успішно відмивали «брудні» гроші, у них не було жодних проблем платити до 30 відсотків ринкової вартості за необроблені діаманти. Як тільки ці діаманти були оброблені, їх вже не можна було відрізнити від оброблених діамантів, які продавалися на міжнародному ринку [20].

«Аль-Каїда» взяла приклад з іншої групи терористичного спрямування «Хезболли», взявши під контроль західноафриканську торгівлю діамантами. Фінансування діамантового бізнесу угрупованнями «Хезболли» проводилося за рахунок вливання коштів, що надавалися контрабандистами російської зброї, представниками західного тіньового бізнесу, що хотіли швидко збагатитися, закріпившись на ринку діамантів. Так, виходячи з доповіді Британської організації із захисту прав людини, «Аль-Каїда» більше десяти років займалася контрабандою діамантів із Західної Африки. За цей час була створена відповідна база та налагоджені контакти на ринку. Використовуючи значне погіршення економічних показників розвитку африканського континенту, «Аль-Каїда» заснувала власну міжнародну торгову мережу. Не зважаючи на те, що й досі існують суперечки стосовно того, чи використовувалися діаманти для надання підтримки «Аль-Каїді», у 2002 році бельгійські слідчі затримали агента «Аль-Каїди» за звинуваченнями у контрабанді діамантами та нелегальній торгівлі зброєю. Аналіз оперативної інформації та особистих записів підозрюваного дав можливість довести багатомільйонні операції з діамантами, що проводилися за участі «Аль-Каїди». Окрім того, величезне занепокоєння викликав той факт, що ці фінанси були лише частиною коштів, що використовувалися для закупівлі високотехнологічної зброї в Центральній Америці, яка проводилася через нікарагуанські збройні сили за підтримки ізраїльських торговців зброєю [21].

Невід'ємною частиною мереж міжнародної організованої злочинності, що підтримують терористичні групи виступає контрафакція - підробка різноманітних товарів. Явище набуло досить широкого розповсюдження, оскільки, як вважають експерти Інтерполу, «терористичні групи, що тяжіють до організованих злочинних угруповань» займаються контрафакцією, оскільки це дає можливість «інвестувати лише на початку циклу, а отримувати нелегальний дохід на кожному етапі процесу, максимально збільшуючи надходження» [22, с.7]. Згідно з результатами дослідження, проведеного Всесвітньою групою з боротьби з контрафактною продукцією, щонайменше 11 відсотків усього світового одягу є підробним. Також організованими злочинними угрупованнями підробляється й ряд інших легальних товарів, до числа яких входять сигарети, алкоголь, косметика тощо. На перший погляд, така діяльність здається нешкідливою, однак все набагато складніше, коли підтверджується, що виготовлення підробок відбувається під контролем кримінальних організацій, що залучені до торгівлі наркотиками, дитячої проституції, торгівлі людьми та тероризму. Доходи від продажу цих товарів є джерелом фінансування груп, пов'язаних з «Хезболлою», напіввійськовими угрупованнями Північної Ірландії, та «FARC» Кolumbії і це лише деякі з прикладів. Тому, експерти з вивчення тероризму розглядають контрафакцію в якості важливого джерела фінансування міжнародного тероризму [23]. Так, наприклад, у Північній Ірландії найбільш популярними контрафактними товарами є одяг, комп'ютерні ігри, сигарети, валюта та алкоголь. За підрахунками Інтерполу, кожного року цей вид діяльності коштує економіці коштує міль-

йони доларів. За інформацією поліції Північної Ірландії, вони конфіскують більше контрафактних товарів, ніж всі інші поліцейські підрозділи Об'єднаного Королівства разом взяті, але на їх думку, це становить лише 5 відсотків від всього ринку.

Проаналізовано, що початок нового тисячоліття технологічний прогрес значно розширив можливості мережі нелегального контрафакту. Наприклад, виготовлення фальшивих грошей раніше було досить специфічною сферою, але поява комп'ютерів, лазерних принтерів та сканерів розширила можливості виготовлення досить якісних банкнот. Свого часу 100-доларова банкнота була валютою, яку найчастіше підробляли в усьому світі, і в результаті ними були переповнені всі ринки. У відповідь Міністерство фінансів США оновило цю банкноту, додало новий водяний знак та інші форми захисту. Однак, менш ніж за місяць підробка 100-доларової банкноти відновила і вони успішно розповсюджувалися у Східній Європі завдяки використанню кольорових сканерів із високою роздільною здатністю, що мають можливість відтворювати водяні знаки та кольори волокон в папері [24].

Кількість ядерних матеріалів, що обертається на чорному ринку оцінити неможливо, однак немає сумнівів, що попит на товари у взаємопов'язаних площинах діяльності терористів та міжнародних організованих злочинних угруповань з часом лише зростає [25]. Хоча для створення ядерної бомби терористам необхідно долучити науковців, інженерів та інших вузьких спеціалістів, ймовірність того, що терористи, опираючись на допомогу злочинних синдикатів зможуть створити ядерну зброю є досить високою. Найбільш легкодоступною країною щодо можливостей експорту ядерних технологій та матеріалів залишається Росія, адже терористичні угруповання добре обізнані із жакливими умовами дотримання правил безпеки та вкрай низьким рівнем заробітної плати персоналу, а звідси їх і моральною стійкістю.

Відмивання «брудних» коштів широко використовується міжнародними організованими злочинними угрупованнями для приховування незаконних прибутків, особливо джерел їх походження та кінцевого призначення. Зазвичай, даний процес супроводжується законним бізнесом, який служить прикриттям для злочинної діяльності. Як засвідчують дані Міжнародного валютного фонду, від 2 до 5 відсотків світового валового національного продукту (понад 500 мільярдів доларів) становлять кошти, що відмиваються за допомогою злочинних схем [26]. У схемах відмивання «брудних» коштів важливу роль відіграють офшорні банківські операції та схеми за участю підставних корпорацій. Так, будь-який банк, що знаходиться за межами Сполучених Штатів, вважається офшорним. Інші ж держави мають різні законодавства щодо офшорних компаній, до того ж багато країн пропонують забезпечення конфіденційності фінансових операцій, завдяки чому Панама, Гібралтар, Бермудські острови, Багамські острови, Нідерланди, Антильські острови, Гонконг, Люксембург і Швейцарія входять до числа найбільш популярних країн, що забезпечують конфіденційність у проведенні ділових операцій.

Майже кожна новітня технологія, поряд з легальним використанням, досить швидко опановується та швидко використовується організованими злочинними групами для отримання злочинних доходів. Так, вони продемонстрували унікальні здібності до адаптації та використання надсучасних технологій, що відіграють важливу роль у процесах глобалізації. Міжнародні організовані злочинні групи приєдналися до революції у сфері інформаційних технологій шляхом вербування ІТ-фахівців. Сьогодні вони мають широкі можливості щодо відстеження онлайн-форумів та груп новин, вишукуючи потенційних новобранців у злочинних синдикатах. Окрім того, ними пропонуються щедрі фінансові заохочення і якщо це не

спрацьовує, то використовуються методи шантажу і залякування для примусу до співпраці.

Висновки. Таким чином, міжнародна організована злочинність та тероризм володіють рядом спільних рис: наслідком їх діяльності є значні матеріальні та моральні збитки; злочини, що вчиняються представниками угруповань плануються та мають мету; у переважній більшості – це молоді люди чоловічої статі, які чітко усвідомлюють порушення закону, однак вони ігнорують соціальні та моральні устої суспільства; угруповання часто діють поза передбачуваними моделями поведінки та у складі невеликих груп для мінімізації ризиків викриття.

Щодо основних відмінностей між учасниками організованих злочинних та терористичних організацій, то вони полягають у таких важливих аспектах: терористи планують та вчиняють злочини, які, зазвичай, є більш тяжкими, ніж більшість інших їх видів; терористичні акти націлені на почуття страху для великої цільової аудиторії; екстремістські дії виправдовуються начебто вищими соціальними цілями, часто з метою залучення до своїх лав нових бойовиків. Ця відмінність є особливо важливою з огляду на те, що терористам вдається порівняно легко вербувати виконавців насильства проти цивільного населення. Відповідно, терористи схильні до вчинення діянь, спрямованих на досягнення максимального впливу в ЗМІ.

Через вплив на широкі маси населення, динамічний характер та серйозні соціальні наслідки, які він може завдати населенню, міра покарання, яка застосовується до терористів та просто учасників злочинних угруповань є незрівнянно жорсткішою. Вважається що злочинці можуть бути реінтегрованими в суспільство без особливих ризиків для громади, що ж стосується терористів, то це майже неможливо, оскільки вони, насамперед, прагнуть знищити населення. Зрештою, тероризм за своєю сутністю є близьким до злочинів, що вчиняються на ґрунті ненависті, за що передбачається більш сувора міра покарання, ніж за схожі злочини, вчинені з інших мотивів.

Очевидним висновком з аналізу процесів злиття організаційних форм тероризму та міжнародної організованої злочинності має стати розширення спектру наукових досліджень цих явищ. Зокрема, як показує практика, розкриття злочинів, вчинених міжнародними організованими угрупованнями, у більшості випадків супроводжується виявленням терористичних мереж. Це означає, що спеціальні служби та правоохоронні органи не повинні розмежовувати боротьбу проти тероризму та боротьбу з міжнародною організованою злочинністю – їх зв'язок є доведеним і виходить з необхідності пошуку фінансових ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джужа А. О., Підбоячний М. В. Запобігання інтернаціоналізації організованої злочинності на міжнародному та національному рівнях. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2 (1). С. 306-314.
2. Жаровська Г.П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія : монографія. Чернівці: ЧНУ; Рута : 2018. 568 с.
3. Шепетько С.А., Гребенюк М.В. Збірник «Огляд практичного досвіду Європолу у сфері боротьби з організованою злочинністю в державах ЄС на прикладі методології «СОСТА 2017» - Оцінки загроз серйозної та організованої злочинності» (2017).
4. Nations Hospitable to Organized Crime and Terrorism / Berry, LaVerle Glenn E. Curtis, Rex A. Hudson, Tara Karacan, Nina A Kollars, and Ramon Miro. Washington : Library of Congress - Federal Research Division, 2003. 252 p. URL: https://www.loc.gov/rr/frd/pdf-files/Nats_Hospitable.pdf (дата звернення: 26.05.2020).
5. Carter David L. Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local, and Tribal Law Enforcement Agencies Second Edition. U.S. : Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, 2007. 471 p. URL: https://it.ojp.gov/documents/d/e050919201-IntelGuide_web.pdf (дата звернення: 26.05.2020).
6. Clawson Patrick, Renssalaer Lee III. The Andean Cocaine Industry. New York : St. Martins Press. 1996. 12 p. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-1-349-60978-9%2F1.pdf> (дата звернення: 26.05.2020).
7. Ehrenfeld Rachel. (2003). Funding Evil: How Terrorism Is Financed and How to Stop It. Chicago: Bonus Books. 2003. 297 p. URL: <https://www.amazon.com/Funding-Evil-Updated-Terrorism-Financed/dp/1566252318> (дата звернення: 26.05.2020).
8. Grobler John Mafia Linked to Namibian Diamonds. *The Namibian*. – веб сайт. URL: <https://www.namibian.com.na/index.php?id=35795&page=archive-read> (дата звернення: 26.05.2020).
9. Hennessy-Fiske and Susman. (2007). *U.S. Says Iran Backs Hezbollah Militants*. Houston Chronicle.
10. James H. Andersen and Stephen R. Bowers. Terrorism and crime: critical linkages. Liberty University : Faculty Publications and Presentations. 2009. 24 p. URL: https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1018&context=gov_fac_pubs (дата звернення: 26.05.2020).
11. Kaplan, David E., Bay Fang, Soni Sangwan. Paying for Terror. U.S. News and World Report. 2007. January 23. P. 21. URL: http://www.usnews.com/usnews/news/articles/051205/5terror_10.htm (дата звернення: 26.05.2020).
12. Kushner Harvey Encyclopedia of Terrorism. Thousand Oaks, CA: Sage. (2003).
13. Milton Pat. Worrying about Collaboration. 2006. URL: <http://www.chinapost.com.tw/editorial/detail.asp?onNews=&GRP=1>. (дата звернення: 26.05.2020).
14. Nackan, Alan, and Jonathan Cooperman. *New Directions in Fraud Investigation*. The Secured Lender. 2006.
15. Naim, Moises The Five Wars of Globalization. *Foreign Policy* : веб-сайт. URL: <https://foreignpolicy.com/2009/11/03/five-wars-of-globalization/> (дата звернення: 26.05.2020).
16. Nakamura, Rodolfo Mendoza. The Use of the Shining Path Myth in the Context of the All-Out War against the Narco-Guerrilla. In *Global Organized Crime and International Security*, ed. Emilio C. Viano. Aldershot: Ashgate, 1999. P. 99-116.
17. Responding to Transnational Organized Crime - Supporting Research, Improving Practice. *National Institute of Justice*: веб-сайт. URL: <https://nij.ojp.gov/topics/articles/responding-transnational-organized-crime-supporting-research-improving-practice> (дата звернення: 26.05.2020).
18. Noble Ronald K. The Links between Intellectual Property Crime and Terrorist Financing. Text of speech from Interpol director. *INTERPOL* – веб-сайт. URL: <http://www.interpol.int/Public/ICPO/Speeches/SG20030716.asp.23> (дата звернення: 26.05.2020).
19. O'Neil, Siobhan. Terrorist Precursor Crimes : *Issues and Options for Congress*. 2007, may 24. 27 p. URL: <http://www.fas.org/sgp/crs/terror/RL34014.pdf> (дата звернення: 26.05.2020).
20. Senate Committee on the Judiciary. *Committee on the Judiciary*: веб-сайт URL: <https://www.judiciary.senate.gov/meetings/11/21/2019/executive-business-meeting> (дата звернення: 26.05.2020).
21. Shelley, Louise I. Organized Crime, Terrorism and Cybercrime. *National Criminal Justice Reference Service/* 2001. URL: <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=198419> (дата звернення: 26.05.2020).
22. Taylor, Robert W., Tory J. Caeti, D. Call Loper, Eric J. Fritsch, and John Liederbach. Digital Crime and Digital Terrorism. Upper Saddle River, *Pearson*. 2006. URL: <https://www.pearson.com/us/higher-education/product/Taylor-Digital-Crime-and-Digital-Terrorism/9780131141377.html> (дата звернення: 26.05.2020).
23. Zaidi, S. Hussain. Black Friday: The True Story of the Bombay Bomb Blasts. New Delhi: Penguin Books (дата звернення: 26.05.2020).